Biuletyn
Polonistyczny

24.10.2022

Kościół Świętych Piotra i Pawła

Budowę katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku rozpoczęto w 1616 roku pod kierownictwem architekta Giacomo Briano, od 1627 budowę prowadzono pod nadzorem innego architekta – Macieja Maika, a w 1637 zakończono budowę kopuły kościoła. Budownictwem tej świątyni zajmował się zakon jezuitów, który wcześniej (w 1604) wybudował kolegium jezuickie. Kościół został konsekrowany w 1639 ku czci Świętych Apostołów Piotra i Pawła.

Ta majestatyczna budowla jest żywym przykładem architektury renesansowej, zbudowana na podstawie wpisanego w kwadrat greckiego krzyża, uważana jest za najwyższą wśród wschodnich świątyń zakonu jezuitów, jej wysokość sięga 42 m, a piwnice są pogłębione o kolejne 6 m. Świątynia doświadczyła pożarów, więc jej wygląd ciągle się zmieniał. Najpierw został zbudowany w stylu renesansowym, następnie przebudowany w typie klasycystycznym i barokowym, więc łączy w sobie różne style. Budynek sakralny to trójnawowa bazylika z galeriami obejściowymi i dwiema wieżami znajdującymi się w narożach fasady głównej. Generalnie budynek składa się z trzech kondygnacji, przy wejściu głównym i na rogach nawy głównej znajdują się pilastry, między którymi pola podzielone są na podkondygnacje. Dolna kondygnacja zakończona jest gzymsem, środkową reprezentuje nawa główna, a górną kopuły zwieńczone katolickimi krzyżami. Zachodnia wieża kościoła ma kształt czworokąta, a wschodnia – ośmiokąta, co jest zjawiskiem dość nietypowym w architekturze.

Najbogatsza w grę w kompozycję jest oczywiście fasada główna, którą zdobi 5 rzeźb. Centralną rzeźbą jest postać Matki Boskiej, która stoi na kuli ziemskiej i walczy z agresywnym wężem. Rzeźba zachwyca ekspresywnością: prawa stopa Matki Boskiej odrzuca węża na bok, a lewa przyciska głowę do ziemi. Na dolnym poziomie znajdują się rzeźby apostołów Piotra i Pawła, wykonane przez różnych autorów. U góry, pod frontonem, znajdują się dwie inne rzeźby, choć nie wiadomo kogo reprezentują.

Wnętrze kościoła zachwyca różnorodnością dzieł sztuki: można tu znaleźć malarskie płótna, malowidła ścienne, rzeźby, płaskorzeźby, pieczęcie, dekoracje architektoniczne i wiele innych. Kościół posiada trzy ołtarze w nawach bocznych, a także ołtarz główny i ołtarz kaplicy Świętych Tajemnic Chrystusa.

Pod budynkiem są położone podziemia, do których wejście znajduje się pod dzwonnicą na elewacji południowo-zachodniej. W podziemiach kościoła są pomieszczenia o różnym przeznaczeniu użytkowym. W jednym z dużych pomieszczeń znajduje się podziemna świątynia, na ścianach której zachowały się starożytne freski i nierozszyfrowane łacińskie inskrypcje.

W 1648 r. Łuck został zdobyty przez Kozaków pod dowództwem B. Chmielnickiego, w wyniku czego kościoły zostały rozrabowane, a ich majątek zniszczony, więc jezuici opuścili swoją świątynię i powrócili tu dopiero w 1667 r. W dniu 14 czerwca 1724 r. ogromny pożar spowodował poważne zniszczenia zarówno kościoła, jak i kolegium jezuickiego, dlatego do 1730 r. przeprowadzono fundamentalną odbudowę kościoła pod kierunkiem jezuickiego architekta Pawła Giżyckiego. Aby zachować zniszczone przez pożar mury, otoczono je galeriami i narteksem z chórami muzycznymi, dobudowano dwie zewnętrzne wieże, dzięki czemu kościół nabrał wyglądu nieco zbliżonego do klasycystycznego.

W 1773 roku papież Klemens XIV oficjalnie zakazał działalność zakonu jezuitów, więc kościół i kolegium łuckie zostały przekazane Komisji Ludowej. Jednak w 1780 ponownie wybuchł pożar, w ciągu następnych siedmiu lat kościół i kolegium odbudowali architekci M. Sobolewski, J. Umiński i F. Grozdycki.

W 1924 r. w kościele ponownie wybuchł pożar, który zniszczył ołtarz główny, koronowany obraz z klasztoru dominikanów oraz obraz Trójcy Świętej autorstwa artysty Kunitzera. W 1925 r. wzniesiono nowy Wielki Ołtarz, w tym czasie papież Pius XI przywrócił biskupstwo łuckie.

Po II wojnie światowej podziemie kościoła służyło jako magazyn do przechowywania warzyw, a pomieszczenie budynku przeznaczono na biuro. W grudniu 1980 r. otwarto w tym kościele Regionalne Muzeum Ateizmu, a w 1982 r. rozebrano ołtarz główny z marmurowymi schodami i złoconymi rzeźbami. Jednak 27 września 1990 r. odbyło się tu pierwsze nabożeństwo rzymskokatolickie, a w następnych latach kościół odrestaurowano i wznowiono nabożeństwa. W 1999 roku założono organy sprowadzone z Niemiec, wykonane w jednej z najstarszych firm organowych w 1953 roku przez mistrzów G. Rohlfinga i M. Krainbrinka, które swoją muzyką fascynują zwiedzających.

Obecnie kościół jezuitów to katedra św. Apostołów Piotra i Pawła rzymskokatolickiej diecezji łuckiej, która obejmuje obwód wołyński i rówieński, zabytek architektury o znaczeniu państwowym. Nabożeństwa odprawiane są w dwóch językach – polskim (rano) i ukraiński (wieczorem). Na uczelni studiują studenci Wołyńskiej Szkoły Technicznej Narodowego Uniwersytetu Technologii Żywności.

Lokalizacja: Łuck, ul. Katedralna 6.

Źródło: Łuck Turystyczny - strona internetowa Łuckiej Rady Miejskiej; https://sites.google.com/site/turisticnijluck1284/arhitekturni-pam-atki/kostel-petra-i-pavla

Tłumaczenie: ***Viktoriya Bobro****, studentka II roku studiów magisterskich kierunku polonistyka Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego imienia Łesi Ukrainki, uczestniczka projektu* „Geopolonistyka – wirtualny most pomiędzy kulturami”.

Tłumaczenia dokonano w ramach projektu *„Geopolonistyka* – wirtualny most pomiędzy kulturami”, finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (program "Promocja języka polskiego").

#Geopolonistyka

#GeopolonistycznyMost

Linki:

- https://sites.google.com/site/turisticnijluck1284/arhitekturni-pam-atki/kostel-petra-i-pavla
- https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/projects/geopolonistyka-wirtualny-most-pomiedzy-kulturami,1840/details

Słowa kluczowe: architektura, GeopolonistycznyMost, Łuck

Tłumacz: Viktoriya Bobro